

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจของหน่วยงาน
เทศบาลตำบลคลองแสนแสบ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่

- ๑) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘
- ๒) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- ๓) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
- ๔) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสด้านการบริหารงานบุคคล

๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอนแนวทางหรือเกณฑ์การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง โดยอธิบายรายละเอียด รูปแบบ/พฤติกรรมความเสี่ยงของขั้นตอนย่อยเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว ให้นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยง ซึ่งเป็น Known Factor ความเสี่ยงทั้งเป็นปัญหาพฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อนคาดการณ์ได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือ Unknown Factor ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคตปัญหาพฤติกรรมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระบุรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต	
	Known Factor	Unknown Factor
๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘		การให้สินบนเพื่อแลกกับการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร
๒. การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ		การให้สินบนเพื่อให้ละเว้นการดำเนินการกับผู้บุกรุกในการถมดินในที่สาธารณะประโยชน์
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง		- การให้สินบนเพื่อให้เกิดการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง - การให้สินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกระทำการตรวจรับพัสดุหรือตรวจรับการจ้าง เพื่อให้ทำการตรวจรับเป็นเท็จ ไม่ถูกต้องครบถ้วน

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระบุรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต	
	Known Factor	Unknown Factor
		<ul style="list-style-type: none"> - การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่องดหรือลดค่าปรับ หรือขยายระยะเวลาการดำเนินการตามสัญญาโดยไม่มีเหตุอันควร - ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน โดยงานจ้างนั้นไม่เป็นไปตามรูปแบบและข้อกำหนดในสัญญา - ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการคืนหลักประกันสัญญาแก่คู่สัญญา ทั้งที่ผู้รับจ้างเป็นผู้ผิดสัญญา
๔. การบริหารงานบุคคล		<ul style="list-style-type: none"> - การเรียกรับเงินเพื่อแลกกับการต่อสัญญาจ้างลูกจ้าง - การเรียกรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุ/การโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อนคาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น หรือมีประวัติ
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ให้นำขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๑ มาแยกเพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียด ดังนี้

- สถานะสีเขียว** : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง** : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความครอบคลุมระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม** : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นประบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้
- สถานะสีแดง** : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นประบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิด หรืออย่างสม่ำเสมอ

๓. เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง / ปี
๔	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง / ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง / ปี
๒	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง / ปี
๑	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้น ๑ ครั้ง / ปี

๔. เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน

ตารางระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)			
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบทางการเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน)
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษชี้มูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐-๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าว และสังคมให้ความสนใจ
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐-๕๐๐,๐๐๐ บาท	หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐-๒๕๐,๐๐๐ บาท	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนในหน่วยงาน มีคนร้องเรียนแจ้งเบาะแส
๑	น้อยมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐-หรือน้อยกว่า	แทบจะไม่มี

๕. ระดับความเสี่ยง (Degree of Risk)

โดยใช้ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood) คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงกำหนดไว้เป็น ๔ ระดับ และจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงทุจริต} \times \text{ระดับความรุนแรงของผลกระทบ}$$

$$\text{Degree of Risk} = \text{Likelihood} \times \text{Impact}$$

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก	๑๕ - ๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง	๙ - ๑๔
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๔ - ๘
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ	๑ - ๓

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ตารางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจของหน่วยงาน
เทศบาลตำบลคลองแสนแสบ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง			มาตรการ/แนวทางจัดการ ความเสี่ยง
				โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความ เสี่ยง	
๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	การอนุญาตก่อสร้างอาคาร	การให้สินบนเพื่อแลกกับการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร	ผู้มาติดต่อให้สินบนแก่หน่วยงาน เพื่อให้ออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร	๓	๑	๓ ระดับต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - กำชับให้เจ้าหน้าที่ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ อย่างเคร่งครัด - จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการรับสินบน ความผิดและโทษให้แก่เจ้าหน้าที่ - จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ กรณีตัวอย่างการรับสินบนเผยแพร่ให้เจ้าหน้าที่รับทราบโดยทั่วกัน - เพิ่มช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน และการแจ้งเบาะแสที่เข้าถึงง่ายและปลอดภัยแก่ผู้แจ้ง

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง			มาตรการ/แนวทางจัดการ ความเสี่ยง
				โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความ เสี่ยง	
๒. การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การให้บริการตามภารกิจ	การใช้อำนาจดำเนินการ ตามหน้าที่	การให้สินบนเพื่อให้ ละเว้นการดำเนินการ กับผู้บุกรุกในการ ถมดินในที่สาธารณะ ประโยชน์	การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อให้ละเว้นการดำเนินการ กับผู้บุกรุกในการถมดินใน พื้นที่สาธารณประโยชน์	๑	๑	๑ ระดับต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุม กำกับติดตาม การปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ - จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการรับ สินบน ความผิดและโทษให้แก่ เจ้าหน้าที่ - เพิ่มช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน และการแจ้งเบาะแสที่เข้าถึงง่ายและ ปลอดภัยแก่ผู้แจ้ง
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง	การจัดซื้อจัดจ้าง	การให้สินบนเพื่อให้ เกิดการแบ่งซื้อแบ่ง จ้าง	ผู้รับเหมาให้สินบนแก่ หน่วยงาน เพื่อให้เกิดการ แบ่งซื้อแบ่งจ้าง	๓	๑	๓ ระดับต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - หากพิจารณาแล้วว่าสามารถ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งเดียว และมีวงเงินเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ได้ ต้องไม่มีการลดงบประมาณลงมา เพื่อใช้วิธีจัดซื้อจัดจ้างแบบ เฉพาะเจาะจง - อบรมให้ความรู้เรื่องระเบียบการ จัดซื้อจัดจ้างแก่เจ้าหน้าที่ - ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียน เรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง			มาตรการ/แนวทางจัดการความเสี่ยง
				โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	
	การตรวจรับพัสดุ ตรวจสอบรับงานจ้าง	การให้สินบนให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กระทำการตรวจรับพัสดุหรือตรวจรับงานจ้าง เพื่อให้ทำการตรวจรับเป็นเท็จ ไม่ถูกต้องครบถ้วน	การที่ผู้รับจ้างให้สินบนแก่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจงานจ้าง เพื่อให้ตรวจรับงานแม้ว่างานนั้นๆ จะไม่เป็นไปตามรายละเอียดและเงื่อนไขข้อกำหนดการจ้าง	๒	๑	๒ ระดับต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานจ้างนั้นๆ - เมื่อถึงเวลาส่งมอบงาน ให้บุคคลภายนอก ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานจ้างชนิดนั้นๆ เข้าร่วมตรวจสอบงานจ้างอีกครั้งก่อนการส่งมอบ - ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียนเรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบ
	การคิดค่าปรับกรณีดำเนินการตามระยะเวลาที่จ้าง	การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่องดหรือลดค่าปรับหรือขยายระยะเวลาการดำเนินการตามสัญญาโดยไม่มีเหตุอันควร	เมื่อครบระยะเวลาตามสัญญาแล้ว งานยังไม่แล้วเสร็จ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้รับจ้างมีการให้สินบนเพื่อให้หน่วยงานขยายระยะเวลาการดำเนินการออกไปโดยไม่มีเหตุอันควร	๔	๑	๔ ระดับปานกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - มีภาคประชาชนบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เข้าร่วมสังเกตการณ์ในงานจ้างและให้ความเห็นถึงการขยายระยะเวลาการดำเนินงานของผู้รับจ้างต่อหัวหน้าหน่วยงาน - ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียนเรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง			มาตรการ/แนวทางการจัดการความเสี่ยง
				โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	
	การควบคุมงานจ้าง	ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน โดยงานจ้างนั้นไม่เป็นไปตามรูปแบบและข้อกำหนดในสัญญา	ผู้รับจ้างให้สินบนแก่ผู้ควบคุมงาน เพื่อไม่ให้มีการแก้ไขงานจ้าง โดยที่งานจ้างนั้นไม่เป็นไปตามรูปแบบและข้อกำหนดในสัญญา	๔	๑	๔ ระดับปานกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - มีภาคประชาชนบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เข้าร่วมสังเกตการณ์ในงานจ้างนั้นเพื่อให้งานเป็นไปตามรูปแบบและข้อกำหนดในสัญญา - เมื่อถึงเวลาส่งมอบงาน ให้บุคคลภายนอก ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานจ้างชนิดนั้น เข้าร่วมตรวจสอบงานจ้างอีกครั้งก่อนการส่งมอบ หากพบความบกพร่องไม่เป็นไปตามรูปแบบและข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานต่อหัวหน้าหน่วยงาน
	การคืนหลักประกันแก่คู่สัญญา	ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการคืนหลักประกันสัญญาแก่คู่สัญญา ทั้งที่ผู้รับจ้างเป็นผู้ผิดสัญญา	เมื่อผู้รับจ้างผิดสัญญา เมื่อถึงเวลาส่งมอบงาน หน่วยงานของรัฐจะต้องริบหลักประกันตามสัญญา แต่ผู้รับจ้างมีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้มีการริบหลักประกันดังกล่าว	๓	๑	๓ ระดับต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อถึงเวลาส่งมอบงานให้บุคคลภายนอก ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานจ้างชนิดนั้น เข้าร่วมตรวจสอบงานจ้างอีกครั้งก่อนการส่งมอบ - เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดและเงื่อนไขข้อกำหนดการจ้าง - ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียนเรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงาน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง			มาตรการ/แนวทางการจัดการ ความเสี่ยง
				โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความ เสี่ยง	
๔. การบริหารงานบุคคล	การต่อสัญญาจ้างลูกจ้าง	การเรียกรับเงินเพื่อ แลกกับการต่อสัญญา จ้างลูกจ้าง	เจ้าหน้าที่เรียกรับเงินจาก ลูกจ้างเพื่อแลกกับการต่อ สัญญาจ้าง	๑	๑	๑ ระดับต่ำ	- แต่งตั้งคณะกรรมการในการ พิจารณาการต่อสัญญาจ้างลูกจ้าง ที่มาจากหลาย ภาคส่วน - กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณา การต่อสัญญาจ้างลูกจ้าง ให้มีชัดเจน และเป็นมาตรฐานสากล ลดการใช้ ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจ
	การบรรจุ/การโยกย้าย/ เลื่อนตำแหน่ง	การเรียกรับสินบนเพื่อ แลกกับการบรรจุการ โยกย้าย/เลื่อน ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบนเพื่อ แลกกับการบรรจุการ โยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง	๑	๑	๑ ระดับต่ำ	- มีผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมเป็น คณะกรรมการในการพิจารณาการ บรรจุ/การโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง - กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณา การบรรจุ/การโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง ให้มีชัดเจนและเป็นมาตรฐานสากล ลดการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจ